

فصلنامه تخصصی گیاهان دارویی

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور
مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
شابک
وضعیت فهرست نویسی
یادداشت
موضوع
رده بندی کنگره
رده بندی دیویی
شماره کتابشناسی ملی
اطلاعات رکورد کتابشناسی

: میرزایی درماتی، ناصر، ۱۳۶۰-
: اسانس و ترکیبات شیمی موجود در آن/ مولف ناصر میرزایی درماتی.
: تهران: سنجش و دانش، ۱۴۰۱.
: ح، ۱۰۷ ص.: مصور، جدول، نمودار.
: ۲۵۰۰ ریال ۴-۳۰۴۰-۰۵-۶۲۲-۹۷۸-
: فیا
: کتابنامه: ص ۱۰۷-۱۰۶
: اسانس ها
oils essential and Essences
گیاهان دارویی
plants Medicinal
: ۹۵۸TP
: ۸۰۶/۶۶۱
: ۸۸۲۱۴۵۷
: فیا

عنوان: اسانس و ترکیبات شیمی موجود در آن

مؤلف: ناصر میرزایی درماتی

ناشر: سنجش و دانش

نوبت چاپ: چاپ اول- ۱۴۰۱

تیراژ: ۳۰ نسخه

شابک: ۴-۳۰۴۰-۰۵-۶۲۲-۹۷۸

نشانی: میدان انقلاب. خیابان انقلاب. خیابان دانشگاه. پلاک ۱۲۶. تلفن: ۲۱۶۱۲۶-۰

«کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ می باشد»»

سنجش و دانش

www.sanjesh.ir
sanjeshodanesh@iran.ir

قیمت: ۲۵۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۱	..... پیشگفتار
۲	..... مقدمه :
۳	..... فصل اول:
۳	..... گیاهان دارویی
۴	..... کاربرد گیاهان دارویی:
۴	..... تاریخچه
۵	..... جمع آوری و محصول برداری گیاهان دارویی :
۵	..... نکات لازم در بهره برداری گیاهان دارویی
۵	..... نکاتی که در بهره برداری از گیاهان خودرو مورد توجه قرار می گیرد:
۵	..... بررسی و مطالعه گیاهان منطقه بهره برداری
۶	..... عوامل مهمی که در میزان مواد مؤثره و جمع آوری اندام دارویی مؤثر است عبارتند از:
۶	..... زمان جمع آوری
۶	..... زمان برداشت اندامهای مختلف گیاهان دارویی :
۶	..... ریشه :
۷	..... پوست:
۷	..... برگ
۸	..... گل:
۸	..... چند استثناء
۸	..... میوه:
۹	..... فصل دوم:
۹	..... گیاه شناسی
۱۰	..... Labiatae یا Lamiaceae خانواده نعنائیان
۱۰	..... <i>Phlomis</i> جنس گوش بره
۱۱	..... گیاه فلامیس کجا رشد می کند:
۱۱	..... چگونه گیاه فلامیس را تکثیر کنیم:
۱۲	..... چگونه از فلامیس مراقبت کنیم:
۱۴	..... فصل سوم
۱۴	..... روغن های اسانس
۱۵	..... تعریف اسانس
	اسانسها، افشیره ای غلیظ و بسیار قوی می باشند. هر قطره اسانس برابر دست کم ۲۸ گرم گیاه می باشد. از اسانسهای گیاهی می
۱۵	..... توان به روش زیر استفاده کرد : (۲۹)
۱۵	..... ۱. به شکل خوراکی (به روش بلع)
۱۵	..... ۲. استفاده موضعی روی پوست (ماساژ، شستشو، مشت و مال)
	۳. برای بهداشت پوست و نیز استفاده از آن جهت مصارف آرایشی (مانند مالش پوست صورت، کمپرس ها، ماسک ها، لوسیون
۱۵	..... ها و گرمها)
۱۵	..... ۴. بهداشت مو
۱۵	..... خواص فیزیکی اسانس ها
۱۵	..... خصوصیات اسانس ها

۱۶	تفاوت روغن های معطر با روغن های معمولی
۱۶	تاریخچه استفاده از اسانس ها
۱۷	چگونگی تهیه اسانس ها از گیاهان
۱۷	محل تجمع اسانس
۱۷	عوامل موثر بر کمیت و کیفیت اسانس ها :
۱۷	کودها
۱۸	آب وهوا
۱۸	زمان گرد آوری
۱۸	محافظت
۱۸	خشک کردن
۱۸	نور
۱۹	نکاتی که در حین استخراج اسانس ها باید رعایت گردد:
۱۹	طبقه بندی اسانس ها
۱۹	اسانس های طبیعی :
۲۰	اسانس های شبه به طبیعی :
۲۰	اسانس های مصنوعی:
۲۰	می توان اسانس ها را براساس شیوه تولید تقسیم نمود:
۲۰	می توان اسانس ها را بر اساس نوع ماده اولیه تقسیم بندی نمود
۲۰	کاربرد اسانس ها
۲۰	کاربرد در داروسازی و پزشکی
۲۰	کاربرد در صنعت
۲۱	چگونگی تأثیررایحه درمانی
۲۱	اثرات اسانس ها
۲۲	جهت استخراج اسانس ها بطور کلی هفت روش وجود دارد :
۲۲	روش تقطیر : که به چهار شکل مورد استفاده قرار می گیرد:
۲۲	تقطیر با حلال حامل آب :
۲۴	تقطیر با حلال حامل آب و بخار
۲۴	تقطیر با بخار حامل
۲۵	تقطیر با آب و همزمان با یک حلال آلی
۲۵	روش های مکانیکی که شامل :
۲۵	روش استخراج با حلال:
۲۵	استخراج با استفاده ازروش های شیمیایی مانند استفاده از آنزیم های هیدرولیز کننده :
۲۵	استخراج اسانس با استفاده از گاز ها مانند دی اکسید کربن :
۲۵	استخراج اسانس با استفاده از تقطیر تجزیه ای:
۲۵	استخراج اسانس های گیاهی به کمک مایکروویو به روش تقطیر وروش بدون حلال:
۲۶	اسانس ها در بدن انسان چگونه اثر می کنند؟
۲۷	اسانس ها برای گلها و گیاهان حامل خود چه فایده ای دارند؟
۲۷	تفاوت اسانس و عرق
۲۷	مقدار مصرف اسانس ها
۲۸	فصل چهارم

۲۸	ترکیبهای شیمیایی اسانسها
۲۹	طبقه بندی ترکیب های شیمیایی موجود در اسانس ها
۲۹	ترکیبات شیمیایی موجود در اسانس های گیاهی را می توان به سه دسته اصلی تقسیم کرد:
۲۹	کتونها
۲۹	آلدئیدها
۳۰	استرها
۳۰	الکلها
۳۰	اترهای حلقوی
۳۰	فنول ها
۳۰	طبقه بندی ویوستنز ترپنها
۳۲	ساختار ترپنها
۳۲	طبقه بندی ترپنها
۴۲	چگونگی ایجاد پیش ترکیب مونوترپنها
۴۳	سنتز برخی از ترپنها با استفاده از ژراتیل پیروفسفات
۴۳	کاربردهای ترپن ها
۴۴	فصل پنجم
۴۴	Phlomis شیمی جنس
۴۵	شیمی جنس Phlomis
۴۶	فصل ششم
۴۶	جداسازی و شناسایی ترکیبات روغن های اسانسی
۴۷	روش های جدا سازی و شناسایی ترکیبات روغن های اسانسی
۴۷	ترمودینامیک کروماتو گرافی گازی
۴۸	شرح دستگاه گاز کروماتوگرافی:
۴۹	آشکارسازهای معمول در کروماتو گرافی گازی
۴۹	تزیق split:
۵۰	اندیس باز داری در کروماتو گرافی گازی :
۵۲	روزنه مولکولی
۵۲	محفظه یونیزاسیون
۵۳	پتانسیل یونیزاسیون
۵۳	تجزیه گر جرمی
۵۳	تجزیه گر جرمی و قدرت تفکیک
۵۴	آشکار کننده
۵۴	ثبات آشکار کننده
۵۴	کروماتوگرافی گازی - طیف سنجی جرمی
۵۵	طیف جرمی
۵۵	چند روش یونیزاسیون در طیف سنجی جرمی
۵۵	کاربردها
۵۵	مراحل کار طیف سنج جرمی به شرح مختصر به صورت زیر است:
۵۶	طرح کامل یک طیف سنج جرمی:
۵۷	فصل هفتم

پیشگفتار

از خانواده نعناعیان جمع *Phlomis aucheri* Boiss در این پروژه اسانس اندام های برگ گل گیاه شناسایی GC/MS و GC آوری و به روش تقطیر با آب استخراج شد و مواد متشکله آن به وسیله گردید و خواص آنتی باکتریایی آن مورد بررسی قرار گرفت و نیز پایداری بعضی از مواد متشکله آن بررسی شد. Guassian با استفاده از نرم افزار در اسانس برگ این گیاه ۴۲ ترکیب با غلظت (۹۲/۲۶)٪ شناسایی شد. و در اسانس گل این گیاه نیز ۴۲ از بالاترین درصد برخوردار D. ترکیب با غلظت (۹۰/۰۸)٪ شناسایی گردید و در برگ و گل ژرمکران بود که در برگ (۲۸/۳۱)٪ و در گل (۱۹/۰۶)٪ بود. دیگر ترکیبات قابل ذکر در برگ، بی سیکلوژرمکران (۸/۸۶)٪، گاما المین (۵/۴۶)٪، بتا کاربوفیلین (۴/۹۶)٪، و آلفا پینن (۴/۸۱)٪ و ترکیبات قابل ذکر در گل، بتا کاربوفیلین (۱۴/۹۳)٪، گاما المین (۷/۹۰)٪، بی سیکلو ژرمکران (۷/۶۳)٪ بودند. اسانس گیاه مذکور در برگ حاوی ۸ ترکیب مونوترپن با غلظت (۸/۸۸)٪ و ۱۸ ترکیب سزکویی ترین با غلظت (۷/۵۲)٪ و ۸ ترکیب غیر ترپنوبیدی با غلظت (۷/۸۶)٪ بود. و گل گیاه مذکور حاوی ۶ ترکیب مونوترپن با غلظت (۱/۷۰)٪ و ۳۰ ترکیب سزکویی ترین با غلظت (۸۲/۲۱)٪ و ۶ ترکیب غیر ترپنوبیدی با غلظت (۶/۲)٪ بود. خواص آنتی میکروبی گیاه مذکور بر روی ۶ باکتری گرم مثبت و منفی انجام شد که اسانس های فوق بر علیه باکتری های گرم مثبت اثر موثرتری را نشان دادند.